

KARACAAHMET MEZARLIĞINDAKİ BİR GRUP FES BAŞLIKLİ MEZAR TAŞI*A GROUP OF FEZ HOODED TOMBSTONES IN KARACAAHMET CEMETERY*DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.37408>

Saliha BOZER BAYRAKTAR

Özet

Osmanlı mezar taşlarında erkek mezar taşları genellikle başlıklı, kadın mezar taşları ise tepelik veya başlıklı şekildedir. Erkek mezar taşlarında sarık, kavuk ve fes gibi başlık tipleri yaygın olarak görülen başlıklardır. Tepe kısmı düz olan ve genellikle bir püskülü bulunan fes, 1829'da II. Mahmut'un kıyafet devrimiyle sivil halk için zorunlu tutulmuştur. Halkın kullandığı fes mezar taşlarına da yansımış ve 19.-20. yüzyıllarda yaygın olarak görülmeye başlamıştır. Yaklaşık yüzyıllık bir kullanım sürecine sahip olan fes, süreç içerisinde çeşitli modalardan etkisiyle çalışılan kurum ve statüyü yansıtmak üzere farklı şekiller kazanmıştır. Vurulduğu kalıba göre azîye, mecîdiye, hamîdiye, zuhaf ve günlük olmak üzere farklı çeşitleri vardır. Biz de bu çalışmamızda İstanbul Karacaahmet Mezarlığındaki bir grup fes başlıklı mezar taşını değerlendirdik. Karacaahmet mezarlığında tarihi mezar taşlarının sayısının fazla olması nedeniyle envanter numarası 12207-12508 olan bir grup mezar taşı içerisinde tespit ettiğimiz 15 tane fes şeklinde başlığı olan mezar taşını çalışmamıza dahil ettik. Örneklerimizin en erken tarihli 1830 yılına ait iken, en geç tarihli örneğimiz 1901 yılına tarihlenmektedir. Çalışmamızda bu eserler tüm yönleriyle tanıtılarak Türk sanatı içerisindeki önemini vurgulanması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Türk Sanatı, Osmanlı Mezar Taşları, Fes

Abstract

In Ottoman tombstones, male tombstones are usually hooded, while female tombstones are cristate or hooded. Headgear types such as turban, quilted turban and fez are common in male tombstones. The fez, which has a flat top and generally tasseled, was made compulsory for the civilian population in 1829 with the II. Mahmut's clothing reform. The fez used by the public was also reflected on the tombstones and was used in the 19th-20th centuries prevalently. The fez, which had been used for nearly a century, had gained different shapes with the effect of various fashions by preserving the elements that reflect the institution and status being worked. According to the mold, there are different kinds of fez like azîye, mecîdiye, hamîdiye, zuhafa and daily. In this study, we evaluated a group of fez-hooded tombstones in Karacaahmet Cemetery in Istanbul. Due to the high number of historical tombstones in the Karacaahmet cemetery, we included 15 fez-shaped headstones from a group of tombstones that were identified with an inventory number of 12207-12508. The earliest date of our samples belongs to 1830, while the latest one is dated to 1901. In this study, it is aimed to introduce these works in all aspects and to emphasize their importance in Turkish art.

Keywords

Turkish Art, Ottoman Tombstones, Fez

References

- Arseven, C.E. (1950). Fes. Sanat Ansiklopedisi. C.1. (s.583) içinde. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Arslan, A. (2007). Edirne Üç Şerefeli Camii Haziresi Mezar Taşları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Berk, S. (2006). Zamanı Aşan Taşlar Zeytinburnu'nun Tarihi Mezar Taşları. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları.

Canyurt, F. (2007). Kastamonu Şehri İsmail Bey Külliyesi, Saray Camisi, Kepkebirler Camisi, Muzafferiddin Gazi Türbesi Hazirelerinde Bulunan Mezar Taşları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Çağman, F., Renda, G., Bağcı, S., vd. (2000). The Sultan's Portrait Picturing the House of Osman. (Çev. P.M. Işın). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

[Tam metne ulaşmak ve tüm referansları görmek için tıklayın.](#)